

Piekritība - Nīderlande

SATURS

- 1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?
- 2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?
 - 2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?
 - 2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)
 - 2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.
 - 2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.
 - 2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?
 - 2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?
 - 2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?
- 3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Atbilstoši Nīderlandes civilprocesuālajām tiesībām nepastāv specializētas tiesas, piemēram, komercietas vai darba tiesa. Rajona tiesai principā ir jurisdikcija visu veidu civilprocesuālā tiesvedībā.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Pirmās instances tiesas izskata visu veidu civillietas, izņemot tiesību aktos noteiktās lietas. Civiltiesai izskata lietas starp divām pusēm (privātpersonām vai juridiskām personām). Civiltiesai nav jurisdikcijas strīdos, attiecībā uz kuriem administratīvā tiesa ir noteikta kā kompetentā tiesa. Minētais attiecas uz strīdiem ar valsts pārvaldi (publiskām iestādēm). Nīderlandes tiesu sistēmā privāttiesību jomā ir noteiktas trīs veidu tiesas — rajona tiesas (*rechtbanken*), apelācijas tiesas (*gerechtshoven*) un Nīderlandes Augstākā tiesa (*Hoge Raad Nederlanden*).

Kopš 2013. gada 1. aprīļa Nīderlande ir sadalīta 10 tiesu rajonos, no kuriem katram ir sava tiesa — 11 tiesas ar jurisdikciju četrās teritorijās. Papildus ir četras apelācijas tiesas un viena Nīderlandes Augstākā tiesa.

Rajona tiesās ir izveidotas organizatoriskas struktūrvienības, kas zināmas kā "sektori". Ir apakšrajonu, administratīvo tiesību, civiltiesību un krimināltiesību sektori. Tiesai ir viena tiesneša nodaļa un plēnuma nodaļa. Viena tiesneša nodaļā ir viens tiesnesis; plēnuma nodaļā ir trīs tiesneši. Pamatprincips nosaka, ka apakšrajonu tiesu lietas, vienkāršas lietas un steidzamas lietas izskata viens tiesnesis. Arī daudzas ģimenes lietas izskata viens tiesnesis. Kā viena tiesneša nodaļas piemēru var minēt mazgadīgo tiesu, kas izskata konkrētas ar bērniem saistītas lietas. Juridiski sarežģītas lietas izskata plēnuma nodaļa.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Tiesas lieta parasti tiek ierosināta rajona tiesā. Ir četrus veidus rajona tiesas:

- civiltiesas (iedzīvotājs pret iedzīvotāju);
- administratīvās tiesas (iedzīvotājs pret publisku iestādi);
- krimināltiesas (likumpārkāpumi un noziedzīgi nodarījumi);
- apakšrajonu sektors.

Apelācijas tiesas

Ikvienam, kurš nepiekrīt tiesas spriedumam, var to pārsūdzēt. Krimināllietas un civillietas tiek iesniegtas vienai no četrām apelācijas tiesām. Administratīvās lietās pārsūdzību atkarībā no tās priekšmeta var izskatīt:

- apelācijas tiesas (*gerechtshoven*);
- pēdējās instances tiesa sociālā nodrošinājuma jautājumos (*Centrale Raad van Beroep*);
- pēdējās instances administratīvā tiesa tirdzniecības un rūpniecības jautājumos (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*);
- Valsts padome (Administratīvo tiesu nodaļa) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*).

Augstākā tiesa

Nīderlandes Augstākā tiesa ir augstākā tiesu iestāde Nīderlandē civiltiesību, krimināltiesību un nodokļu tiesību jomā. Augstākā tiesa var atcelt spriedumus — jo īpaši apelācijas tiesu pieņemtos (zināma kā kasācija). Augstākā tiesa arī atbild par tiesiskās vienotības saglabāšanu un Nīderlandes tiesību attīstības koordinēšanu.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Nīderlandē ir pirmās instances rajona tiesas (*arrondissementsrechtbanken*). Apelācijas tiesā var iesniegt apelāciju pret pirmās instances tiesas nolēmumu. Turklāt jautājumā par to, kurai no desmit tiesām ir jurisdikcija, piemēram, Amsterdamas rajona tiesai vai Leuwardenas rajona tiesai, svarīga ir "relatīvā jurisdikcija" — tās tiesas ģeogrāfiskā jurisdikcija, kurā tiek izskatīta lieta.

Attiecībā uz starptautiskām lietām, t. i., lietām, kam ir pārrobežu raksturs, kad ir noskaidrots, ka jurisdikcija ir Nīderlandes tiesai, vietējo jurisdikciju nosaka atbilstoši Nīderlandes tiesību aktiem, izņemot, ja noteikums, kas nosaka starptautisko jurisdikciju, norāda arī tiesu ar vietējo jurisdikciju, kā paredzēts regulas "Brisele I" (Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās) 5. panta 1. vai 3. punktā.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Pamatnoteikums attiecībā uz tiesvedību, ko uzsāk ar tiesas pavēsti pirmajā instancē, ir tāds, ka jurisdikcija ir atbildētāja dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 99. pants). Ja dzīvesvieta Nīderlandē nav zināma, jurisdikcija ir atbildētāja faktiskās uzturēšanās vietas (Nīderlandē) tiesai.

Tiesas namu tiesas rajonā, kurā ir izskatāma apakšrajonu lieta, var noteikt, pamatojoties uz 2001. gada 10. decembra Pakārtoto (tiesas) sēžu norises vietu dekrēta (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) pielikumu (<http://www.overheid.nl>).

Noteikumus par rajona tiesu vietējo jurisdikciju piemēro *mutatis mutandis*.

Pamatnoteikums attiecībā uz tiesvedību, ko uzsāk ar prasības pieteikumu pirmajā instancē, ir tāds, ka jurisdikcija ir prasītāja (vai viena no prasītājiem vai vienas no ieinteresētajām personām, kas norādītas prasības pieteikumā) dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 262. pants). Ja dzīvesvieta Nīderlandē nav zināma, jurisdikcija ir prasītāja faktiskās uzturēšanās vietas (Nīderlandē) tiesai. Ja prasības pieteikumu apvieno ar tiesvedību, kas uzsākta ar tiesas pavēsti, jurisdikcija ir arī tiesai, kurā norit šāda tiesvedība.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Noteikumi, kas izklāstīti turpmāk 2.2.2.1., 2.2.2.2. un 2.2.2.3. punktā, attiecas galvenokārt uz tiesvedību, kas uzsākta ar tiesas pavēsti.

Tiesvedībā, kas uzsākta ar prasības pieteikumu, kur jurisdikcija ir pārsvarā prasītāja tiesai, piemēro atšķirīgus noteikumus attiecībā uz prasības pieteikumiem par uzturēšanās vietas maiņu.

Prasības pieteikums par partnera uzturlīdzekļu maiņu prasītājam jāiesniedz uzturlīdzekļu maksātāja dzīvesvietas tiesā. Uzturlīdzekļu maksātājam, kurš vēlas iesniegt prasības pieteikumu par uzturlīdzekļu maiņu, jāvērtē uzturlīdzekļu saņēmēja dzīvesvietas rajona tiesā.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Attiecībā uz tiesvedību, kas uzsākta ar tiesas pavēsti, Nīderlandes procesuālajās tiesībās ir ietverti vairāki noteikumi, kuros papildus kompetentajai tiesai, ko nosaka, piemērojot pamatnoteikumu (atbildētāja dzīvesvietas vai faktiskās uzturēšanās vietas tiesa), ir norādīta tiesa, kurai ir jurisdikcija. Tā ir alternatīva jurisdikcija. Prasītājs var izvēlēties starp tiesu, kas noteikta atbilstoši pamatnoteikumam, un tiesu, kas noteikta atbilstoši alternatīvās jurisdikcijas noteikumam. Turpmāk tekstā šī alternatīva izteikta ar vārdu "arī".

Lietās, ko ierosina ar tiesas pavēsti, ir piemērojami turpmāk izklāstītie noteikumi.

- Nodarbinātības/pārstāvības lietas

Nodarbinātības/pārstāvības lietās jurisdikcija ir arī tās vietas tiesai, kur parasti tiek veikts darbs (Civilprocesa kodeksa 100. pants).

- Patērētāju lietas

Patērētāju lietās jurisdikcija ir arī patērētāja dzīvesvietas tiesai vai, ja tādas nav, viņa faktiskās uzturēšanās vietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 101. pants).

- Neatļauta darbība vai kvazidelikts

Lietās, kas saistītas ar neatļautu darbību vai kvazideliktu, jurisdikcija ir arī tās vietas tiesai, kurā izdarīta kaitnieciskā darbība (Civilprocesa kodeksa 102. pants).

- Nekustamais īpašums

Lietās, kas saistītas ar nekustamo īpašumu, jurisdikcija ir arī tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums vai lielākā tā daļa (Civilprocesa kodeksa 103. pants). Lietās, kas saistītas ar mājokļu vai biroja telpu nomu, ekskluzīva jurisdikcija ir apakšrajona tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas nomātais īpašums vai lielākā tā daļa.

- Mantošana

Lietās, kas saistītas ar mantošanu, jurisdikcija ir arī mirušās personas pēdējās dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 104. pants).

- Juridiskas personas

Lietās, kas saistītas ar juridiskām personām (piemēram, juridisku personu likvidāciju, juridisku personu lēmumu spēkā neesību vai derīgumu, locekļu vai partneru tiesībām un pienākumiem), jurisdikcija ir arī tas vietas tiesai, kur juridiskā persona vai uzņēmums ir rezidents vai kur tas reģistrēts.

- Bankrots, maksājumu pārtraukšana un parāda pārstrukturēšana

Lietās, kas saistītas ar tiesību normu piemērošanu attiecībā uz fizisku personu bankrotu, maksājumu pārtraukšanu un parāda pārstrukturēšanu, jurisdikcija ir arī tiesai, kurai piesaistīts uzraudzības tiesnesis, vai, ja uzraudzības tiesnesis nav iecelts, tiesai, kas pasludinājusi maksājumu pārtraukšanu (Civilprocesa kodeksa 106. pants). Arī Bankrota likumā (*Faillissementswet*) ir ietverti īpaši noteikumi par jurisdikciju, kam ir prioritāte attiecībā pret jurisdikcijas noteikumiem, kuru pamatā ir Civilprocesa kodekss.

- Tiesas izvēle

Dažreiz puses starp tām noslēgtajā līgumā norāda citu tiesu, nevis tiesu, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar tiesību normām (Civilprocesa kodeksa 108. panta 1. punkts). Šai izvēles brīvībai piemēro izņēmumus (Civilprocesa kodeksa 108. panta 2. punkts) saistībā ar patērētāju lietām, nomas lietām un darba līgumiem. Šādās lietās tiesa izvērtē, vai pastāv derīga tiesas izvēles klauzula (Civilprocesa kodeksa 110. pants).

- Prasītāja dzīvesvieta

Ja saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem par vietējo jurisdikciju nevar izraudzīties nevienu tiesu ar jurisdikciju Nīderlandē, Civilprocesa kodeksa 109. pants paredz, ka izņēmuma kārtā jurisdikcija var būt prasītāja dzīvesvietas tiesai. Šāda situācija var

rasties, ja darba ņēmējs vēlas izsaukt uz tiesu Nīderlandē ārvalstu darba devēju, kad darbs neaprobežojas ar konkrētu vietu, bet tiek veikts visas valsts teritorijā. Ja arī šādā veidā nevar izraudzīties tiesu, kam ir jurisdikcija, lietu iesniedz iztiesāšanai Hāgas rajona tiesā.

Attiecībā uz laulības šķiršanu ir arī norādīts:

laulības šķiršanas tiesas vietējo jurisdikciju reglamentē Civilprocesa kodeksa 262. pants. Pamatnoteikums ir tāds, ka jurisdikcija ir prasītāja (vai viena no prasītājiem vai vienas no ieinteresētajām personām, kas norādītas prasībā) dzīvesvietas tiesai, bet, ja šīs personas dzīvesvieta Nīderlandē nav zināma, jurisdikcija ir personas faktiskās uzturēšanās vietas (Nīderlandē) tiesai.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Nīderlandes procesuālajās tiesībās ir ietverti daži īpaši noteikumi par vietējo jurisdikciju, kuros ir atkāpes no pamatnoteikuma. Ir jāpiemēro īpašais noteikums. Turpmāk izklāstītajās īpašajās lietās jāizvēlas tiesa, kas nav atbildētāja dzīvesvietas tiesa.

- Nepilngadīgie

Lietās, kas saistītas ar nepilngadīgajiem, jurisdikcija ir nepilngadīgā dzīvesvietas tiesai vai, ja viņa dzīvesvieta nav Nīderlandē, faktiskās uzturēšanās vietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 265. pants).

Šī nav alternatīva, bet īpašs noteikums, kas aizstāj pamatnoteikumu. Jurisdikcija ir nevis prasītāja dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas tiesai (pamatnoteikums attiecībā uz tiesvedību, ko uzsāk, iesniedzot prasības pieteikumu), bet nepilngadīgā dzīvesvietas vai, ja dzīvesvieta nav Nīderlandē, faktiskās uzturēšanās vietas tiesai. Ja, piemērojot šo noteikumu, nevar izraudzīties konkrētu tiesu, jurisdikcija ir Hāgas rajona tiesai.

- Civilstāvoklis

Lietās, kas saistītas ar civilstāvokļa reģistru vai tajos reģistrējamo vai jau reģistrēto apliecību papildināšanu, reģistrāciju, reģistrācijas atcelšanu vai pārveidošanu, jurisdikcija ir tiesai, kuras jurisdikcijā apliecība ir reģistrēta vai ir reģistrējama (Civilprocesa kodeksa 263. pants). Lietās, kas saistītas ar Hāgas pašvaldības civilstāvokļa reģistros reģistrējamām vai jau reģistrētām apliecībām, saskaņā ar Civilkodeksa 1. grāmatu (*Burgerlijk Wetboek*) jurisdikcija ir Hāgas rajona tiesai.

- Uzbūvēta nekustamā īpašuma noma

Lietās, kas saistītas ar uzbūvēta nekustamā īpašuma vai tā daļas nomu, jurisdikcija ir tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas nomātais īpašums (Civilprocesa kodeksa 264. pants).

- Aizbildnība pār pieaugušo, īpašuma fiduciārā pārvaldība, darbaudzināšana

Lietās, kas saistītas ar aizbildnību pār pieaugušo, īpašuma fiduciāro pārvaldību *pieaugušo vārdā* un darbaudzināšanu, jurisdikcija ir personas, uz kuras aizbildnību, īpašumu vai darbaudzināšanu attiecas lieta, dzīvesvietas tiesai vai, ja dzīvesvieta nav Nīderlandē, faktiskās uzturēšanās vietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 266. pants).

- Prombūtnē esošas vai bezvēsts pazudušas personas; nāves fakta apstiprināšana (Civilprocesa kodeksa 267. pants)

Lietās, kas saistītas ar mantošanu, jurisdikcija ir mirušās personas pēdējās dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 268. panta 1. punkts).

Lietās, kas saistītas ar prombūtnē esošām vai bezvēsts pazudušām personām, jurisdikcija ir personas dzīvesvietas, no kuras viņa devusies prom, tiesai. Attiecībā uz nāves fakta apstiprināšanu jurisdikcija ir Hāgas rajona tiesai (Civilprocesa kodeksa 269. pants). Tādējādi Civilprocesa kodeksa 269. pants darbojas kā drošības tīkls.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 108. pantu puses var izvēlēties tiesu rakstiski. Iespēja izvēlēties tiesu pastāv tikai attiecībā uz tiesiskām attiecībām, ko puses var brīvi noteikt. Tāpēc lietās, kas saistītas ar sabiedrisko kārtību, tiesas izvēle nav iespējama. Kā piemēru var minēt konkrētas ģimenes tiesību lietas un bankrota un maksājumu pārtraukšanas lietas. Apakšrajona tiesu lietās tiesas izvēle ir ierobežota. Piemēram, izvēlēties tiesu nav iespējams, ja prasības summa nepārsniedz EUR 25 000 (neatkarīgi no prasības veida).

Principā tiesai, kurai ir jurisdikcija, pamatojoties uz tiesas izvēles klauzulu, ir ekskluzīva jurisdikcija. Puses var skaidri vienoties par ekskluzīvas jurisdikcijas izslēgšanu.

Laulības šķiršanas lietās (laulības šķiršana, laulāto atšķiršana, reģistrētu partnerattiecību izbeigšanās, laulības izbeigšanās pēc laulāto nošķiršanas) piemēro īpašo noteikumu, kas paredzēts Civilprocesa kodeksa 270. panta 2. punktā. Saskaņā ar minēto

punktu tiesa, kam nav vietējās jurisdikcijas, parasti nodod lietu tiesai, kam ir jurisdikcija. Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 270. panta 2. punktu laulības šķiršanas lietās šāda situācija rodas tikai tad, ja atbildētājs (laulātais, pret kuru ir uzsākta tiesvedība) apstrīd tiesas jurisdikciju. Tiesas izvēle klusējot ir iespējama, ja visas uz tiesu uzaicinātās personas ierodas un nenorāda uz jurisdikcijas trūkumu vai ja otrs laulātais neierodas tiesā.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Atbilstoši Nīderlandes civilprocesuālajām tiesībām nepastāv specializētas tiesas.

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 21/08/2019